

Školský vzdelávací program pre občiansku náuku 7.ročník základnej školy.

Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť
Názov predmetu	Občianska náuka
Stupeň vzdelania	ISCED 2
Ročník	SIEDMY
Časový rozsah výučby	33 hod. /1 hod. týždenne
Vyučovací jazyk	Slovenský jazyk
Poznámka	Povinný predmet
Dátum poslednej zmeny	1.september 2011
Vypracoval	Mgr. Beáta Ondrišáková

7.ROČNÍK

1.Charakteristika predmetu:

Predmet prispieva k orientácii žiakov v rodinnom a školskom prostredí. Vedie ich k poznávaniu svojej obce, regiónu, vlasti a Európskej únie. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti a umožňuje im pochopiť ekonomický život spoločnosti.

2.Ciele vyučovacieho predmetu:

- Všeobecný cieľ vzdelávania v rámci predmetu občianska výchova:
  - podporovať vedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
  - utvárať vedomie vlastnej identity a identity druhých ľudí,
  - viesť žiakov k realistickému sebazpoznávaniu a sebahodnoteniu,
  - akceptovať vlastnú osobnosť a osobnosť druhých ľudí,
  - viesť žiakov k aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerancie,
  - vytvárať pozitívne vzťahy k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
  - rozpoznať stereotypné názory na postavenie muža a ženy,
  - získať základné vedomosti o ekonomickom fungovaní spoločnosti,

- uplatňovať vhodné komunikačné prostriedky k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytvárať schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovať a uplatňovať mravné princípy a pravidlá spoločenského spolunažívania a prebrať zodpovednosť za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

2.1 Špecifické (konkrétne) ciele vzdelávania :

Ziak:

- Vie vysvetliť poslanie a funkcie rodiny, svoje miesto v rodine.
- Pozná pravidlá v rodine, vie ich objasniť na príklade svojej rodiny.
- Vie vysvetliť práva a povinnosti členov rodiny.
- Na príkladoch vie uviesť fungovanie vzťahov v širšej rodine.
- Vie rozlíšiť vhodné a nevhodné spôsoby využívania voľného času v rodine.
- Vie pomenovať tri základné roly v triede.
- Vie rozlíšiť kladné i záporné vlastnosti seba i svojich spolužiakov.
- Aktívne sa podieľa na tvorbe pravidiel v triede a v škole a riadi sa nimi.
- Zapája sa do práce v záujmových útvaroch školy a do mimoškolských aktivít.
- Uvedomuje si význam hodnôt, týkajúcich sa rodiny a školy vo svojom živote.
- Vie získavať informácie o školskom systéme v SR a EÚ.

3. Základné pedagogické kompetencie (spôsobilosti):

3.1 Kompetencie občianske

- uvedomiť si základné humanistické hodnoty, zmysel národného kultúrneho dedičstva, uplatňovať a ochraňovať princípy demokracie
- vyvážene chápať svoje osobné záujmy v spojení so záujmami širšej skupiny, resp. spoločnosti
- uvedomiť si svoje práva v kontexte so zodpovedným prístupom k povinnostiam, prispievať k naplneniu práv iných
- byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti
- sledovať a posudzovať udalosti a vývoj verejného života a zaujímať k nim stanoviská, aktívne podporovať udržateľnosť kvality životného prostredia

3.2 Kompetencia riešiť problémy

- pri riešení problémov uplatňovať vhodné metódy založené na tvorivom myslení
- otvorenosť pri riešení problémov, formulovať argumenty a dôkazy na obhájenie svojich názorov

- pri jednotlivých riešeniach spoznávať klady a zápory a uvedomovať si aj potrebu zvažovať úroveň ich rizika.
- vytvárať predpoklady na konštruktívne riešenie konfliktov

4. Stratégia vyučovania

Na hodinách občianskej náuky sú metódy dôležitým nástrojom, pomocou ktorých učiteľ dosiahne ciele vyučovacieho procesu. Využitím vhodných vyučovacích metód by sme mali čo najefektívnejšie dosiahnuť vytýčené ciele. Metódy vyberáme podľa účelu, ktorému slúžia, s vedomím silných a slabých stránok a podľa svojho osobnostného zamerania.

Na hodinách občianskej náuky sú dôležité slovné metódy, ktoré sprostredkovávajú učivo v krátkom čase a logickom slede:

Metóda vysvetľovania – jej aplikácia vyžaduje dôkladnú znalosť učiva a starostlivého plánovania.

Dialogická metóda – metóda rozhovoru a kladenia otázok, hľadania odpovedí

Diskusia – utvára a porovnáva názory, zaujímavé postoje, pocity

Veľmi zaujímavou a motivujúcou formou vyučovania pre žiakov je využívanie hier a zážitkového vyučovania. K tomuto spôsobu vyučovania sa využívajú:

Simulačná metóda – využíva sa pri riešení určitej problémovej úlohy

Inscenačná metóda – žiaci využívajú rôzne role a pracujú podľa scenárov.

Ďalšími zaujímavými metódami na hodinách občianskej náuky sú metódy objavovania a tvorivosti, medzi ktoré zaraďujeme brainstorming, brainwriting, DITOR, projektová metóda, metóda objavovania, učenie sa z textu, kompozície, samostatné práce, referát, esej.

Úspešne splniť vytýčené výchovno-vzdelávacie ciele pomáhajú rozličné metódy práce malých skupín.

5. Obsah vzdelávania:

Predmet veku primerane oboznamuje žiakov s vybranými poznatkami z oblasti sociológie, psychológie, politológie, práva a ekonómie, ktoré ich vedú k poznávaniu seba a iných, k chápaniu personálnych, interpersonálnych, sociálnoprávnych a ekonomických vzťahov medzi jednotlivcov a spoločnosťou. Podieľa sa na mravnom, občianskom a intelektuálnom rozvoji žiakov.

5.1 Tematické celky:

Sociálne vzťahy v spoločnosti

- oboznámiť žiakov so základnými znakmi ľudskej spoločnosti; s rozčlenením ľudskej spoločnosti na jednotlivé typy štruktúr, so základným rozvrstvením spoločnosti, s členením spoločenských skupín a s príslušnosťou k sociálnej skupiny pre život jednotlivca;
- vysvetliť žiakom nutnosť sociálnych zmien a oboznámiť ich s príčinami týchto zmien /migrácia obyvateľstva/;
- viesť žiakov k orientácii v národnom a etnickom zložení obyvateľstva a k vzájomnej tolerancii k rôznym rasám, etnikám, národom a národnostiam a rôznorodej náboženskej orientácii;
- pomôcť žiakom pochopiť podstatu multikultúrnosti a viesť ich k ochrane a záujmu o spoznávanie kultúrnych hodnôt.

Občiansky život ako proces formovania demokracie

- oboznámiť žiakov s vývojom občianstva a jeho podstatou;
- formovať u žiakov občianske povedomie a štátnu hrdosť;
- oboznámiť žiakov s významom Ústavy SR pre človeka, s delením štátnej a zákonodarnej moci v právnom štáte, s právomocami prezidenta, parlamentu a vlády;
- vysvetliť význam demokracie pre človeka a viesť žiakov k pochopeniu princípov demokracie; oboznámiť žiakov so základnými ľudskými právami a slobodami;
- vysvetliť žiakom podstatu dobrovoľníckej a charitatívnej činnosti;
- oboznámiť žiakov s prácou triedneho žiackeho a školského parlamentu.

V rámci vyučovania sa odporúčajú počas vyučovacích hodín využívať alternatívne spôsoby a metódy vyučovania, zavádzanie skupinového vyučovania, resp. tímovej práce, riešenie situácií situačnými a rolovými metódami práce, vytváranie projektov, využívanie metód rozvíjajúcich kreatívne myslenie, používanie brainstorming a presadzovať vyučovanie a riešenie problémov formou diskusie.

5.2 Prierezové témy

Osobný a sociálny rozvoj

- rozvíjať sociálnu komunikáciu
- rozvíjať schopnosť hodnotiť problém z rôznych uhlov pohľadu
- viesť ku kritickému mysleniu a využívaniu logického myslenia
- rozvíjať schopnosť hodnotiť, viesť ku kritickému mysleniu a využívaniu logického myslenia
- naučiť uplatňovať svoje práva a rešpektovať názory a práva ostatných
- rozvíjať sebareguláciu, organizačné schopnosti, sociálnu komunikáciu
- rozvíjať sociálne zručnosti pre život, zmysel angažovania sa

Mediálna výchova

- formovať schopnosť kriticky posudzovať médiá, mediálny obraz a ich vplyv na verejnú mienku
- motivovať žiakov sledovať aktuálne dianie doma a vo svete a dokázať k nemu zaujať stanovisko

Multikultúrna výchova

- rozvíjať prosociálne aspekty multikulturality
- rozvíjať toleranciu k ľuďom s odlišnými postojmi, názormi, životnými hodnotami
- poukázať na základné problémy sociokultúrnych rozdielov
- uplatňovanie svojich práv s rešpektovaním práva druhých
- rozvíjať ľudské vzťahy, zásady ľudského spolužitia /interkultúrne kontakty/
- rozpoznávanie prejavov rasovej neznášanlivosti a prevencia vzniku xenofóbie

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

- využívať rôzne typy prezentácií
- naučiť sa organizovať vlastnú prácu, riadiť seba a tím
- získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich
- prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne

Enviromentálna výchova

- odkryť súvislosti medzi ekologickými, technicko-ekonomickými a sociálnymi javmi s dôrazom na význam preventívnej obozretnosti v konaní a ďalšie princípy udržateľnosti rozvoja spoločnosti

6. Hodnotenie predmetu a žiakov

Pri hodnotení žiakov vychádzame zo školského zákona a usmernenia ministerstva školstva ku klasifikácii a slovnému hodnoteniu z roku 2009.

Prospech žiakov je klasifikovaný známkami klasifikačnej stupnice : 1, 2, 3, 4, 5.

Vo výchovno-vzdelávacom procese uskutočňujeme klasifikáciu priebežnú a celkovú (I. a II. polrok). Na kontrolu vedomostí a zručností slúži písomné a ústne skúšanie. Súčasťou hodnotenia je aj vypracovanie samostatného a skupinového projektu.

Hodnotí sa hĺbka porozumenia spoločenských javov , procesov a problémov , schopnosť o nich diskutovať a pracovať s pojmovým aparátom, práca s textami a ďalšími informačnými zdrojmi. Okrem známkovania priebežné hodnotenie umožňuje využívať aj slovné hodnotenie výkonov žiaka.

Pri hodnotení žiakov dodržiavame tieto zásady : motivačný charakter hodnotenia, spätnú väzbu, individuálny prístup, jasné určenie pravidiel a kritérií klasifikácie, systém sebahodnotenia žiakov a hodnotenia žiakov so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami a žiakov mimoriadne nadaných .

Dominanciu hodnotenia budú tvoriť výsledky opakovaní formou testu po tematickom celku podľa stupnice:

1. 100%- 90% -1
2. 89%- 79% -2
3. 78%- 53% -3
4. 52%- 37% -4
5. 36%- 0% -5

7. Učebné zdroje

<p>1. TC Sociálne vzťahy v spoločnosti :</p>	<p>A,Drozdíková: Občianska náuka pre šiesty ročník, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, prvé vydanie,2009,Bratislava</p>	<p>PC dataprojektor</p>	<p>Prezentácie denná tlač, časopisy, pracovné listy, internet, CD, školská knižnica</p>	<p>www.zborovna. Sk, www. Wikipedia.sk</p>
<p>2. TC Občiansky život ako proces formovania demokracie:</p>	<p>E. Dřízová: Občianska výchova pre 7. ročník. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, prvé vydanie, 2008, Bratislava</p> <p>A. Krsková, D. Ďurajková, A. Drozdíková: Občianska výchova pre 8. ročník. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2004,</p>		<p>Ústava SR</p>	

	Bratislava,			
--	-------------	--	--	--

7.ročník:

1hodina týždenne

33 hodín ročne

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Sociálne vzťahy v spoločnosti		
Spoločnosť, jej vznik, vývoj a charakteristika	<ul style="list-style-type: none"> • Spoločnosť,človek • Vývoj človeka • Vývoj ,charakteristika spoločnosti	Vie použiť informácie z dejepisu o vzniku a vývoji ľudskej spoločnosti a človeka. Pozná základné znaky ľudskej spoločnosti.
Soločnosť a jej zloženie Štruktúra spoločnosti a sociálne vzťahy v nej	<ul style="list-style-type: none"> • Štruktúra spoločnosti • Vzťahy v spoločnosti • Typy štruktúr spoločnosti	Vie rozčleniť ľudskú spoločnosť na jednotlivé typy štruktúr.
Makrosociálne skupiny	<ul style="list-style-type: none"> • Veľké spoločenské skupiny • Spoločenské vrstvy, triedy	Pozná základné rozvrstvenie ľudskej spoločnosti. Vie rozlíšiť veľké spoločenské skupiny od malých. Vie vysvetliť význam príslušnosti k sociálnej skupine pre život jednotlivca.
Sociálne zmeny v spoločnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Sociálne zmeny • Príčiny sociálnych zmien	Vie vysvetliť nutnosť sociálnych zmien a pozná ich príčiny.
Prirodzený pohyb obyvateľstva a migrácia	<ul style="list-style-type: none"> • Prirodzený pohyb obyvateľstva • Príčiny, prejavy, dôsledky migrácie • Pohyb v rámci spoločenského	Pozná súvislosti medzi sociálnymi zmenami a migráciou obyvateľstva. Vie vysvetliť príčiny a dôsledky migrácie, pozná možnosti zmeny postavenia jednotlivca v spoločnosti.

	rozvrstvenia	
Štruktúra obyvateľstva	<ul style="list-style-type: none"> • Štruktúra obyvateľstva • Rasy • Národy, národnosti • Etnické skupiny 	<p>Vie sa orientovať v národnom a etnickom zložení obyvateľstva.</p> <p>Vie vymenovať rasy a ich znaky.</p>
Štruktúra obyvateľstva – náboženstvá	<ul style="list-style-type: none"> • Náboženstvá na Zemi • Funkcia náboženstiev v spoločnosti 	<p>Pozná hlavné náboženstvá. Chápe úlohy náboženstva v modernej spoločnosti. Je tolerantný voči náboženstvám iných ľudí.</p>
Kultúra, multikulturalizmus	<ul style="list-style-type: none"> • Kultúra • multikultúrnosť 	<p>Chápe kultúru ako výsledok činnosti ľudskej spoločnosti. Chápe hodnoty jednotlivých kultúr a toleruje kultúrnu rozmanitosť.</p>
Sociálne a politické napätie v spoločnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Príčiny a dôsledky vojen • Diktátorské režimy • Terorizmus – jeho príčiny, dôsledky a vplyv na spoločnosť 	<p>Pozná príčiny konfliktov medzi spoločenskými skupinami, a príčiny vojen a terorizmu.</p> <p>Vie vysvetliť význam sociálnych hnutí pre jednotlivca a spoločnosť.</p>
Tematický celok		
Občiansky život ako proces formovania demokracie		
Občan, občianska spoločnosť a štát	<ul style="list-style-type: none"> • Občan • Občianstvo • štát 	<p>Vie vysvetliť vzťah medzi občanom a štátom.</p> <p>Pozná vznik a vývoj občianstva. Vie vymenovať znaky štátu.</p>
Historický pohľad na občiansku spoločnosť	<ul style="list-style-type: none"> • občania v starovekom Grécku • občianska spoločnosť 	<p>Pozná korene občianskej spoločnosti.</p> <p>Vie porovnať postavenie</p>

	<p>v rímskej republike</p> <ul style="list-style-type: none"> • vývoj občianskej spoločnosti 	<p>občanov v Aténskej demokracii a Rímskej republike.</p>
Vznik štátu	<ul style="list-style-type: none"> • prvé štáty na svete • štát, znaky štátu 	<p>Vie použiť info z dejepisu o vzniku štátov.</p> <p>Vie vysvetliť pojem štát, vymenovať znaky štátu.</p>
Právny štát	<ul style="list-style-type: none"> • znaky právneho štátu • občan a právny štát 	<p>Pozná korene právneho štátu v antickej spoločnosti, vie vymenovať znaky právneho štátu.</p> <p>Vie v konkrétnych situáciách rozlišovať, či ide o právny štát.</p>
Ústava Slovenskej republiky	<ul style="list-style-type: none"> • Ústava SR – základný zákon štátu • Členenie ústavy • Preambula • 2.hlava Ústavy SR 	<p>Chápe význam ústavy pre riadenie štátu. Pozná obsah ústavy SR.</p> <p>Vie vymenovať orgány štátnej moci.</p> <p>Vie zdôvodniť, prečo je II. Hlava Ústavy SR pre občanov najdôležitejšia.</p>
Kto nám vládne (Štátna moc)	<ul style="list-style-type: none"> • Štátna moc • Zložky štátnej moci • Zákonodarná moc 	<p>Vie vysvetliť, ako a prečo vzniká štátna moc.</p> <p>Vie vymenovať orgány štátnej moci, úlohy parlamentu.</p>
Kto nám vládne (Štátna moc)	<ul style="list-style-type: none"> • Štátna moc • Výkonná moc • Prezident • Súdna moc 	<p>Vie vymenovať, kto a ako vykonáva moc v štáte.</p> <p>Pozná základné právomoci prezidenta.</p> <p>Pozná význam súdov.</p>
Demokracia, jej vznik a vývoj	<ul style="list-style-type: none"> • Dejiny demokracie • Priama a nepriama 	<p>Vie vysvetliť význam slova demokracia.</p>

	demokracia	Vie vysvetliť priamu a nepriamu demokraciu a uviesť príklady.
Princípy demokracie	<ul style="list-style-type: none"> • Princípy demokracie 	Vie vymenovať princípy demokracie. Vie posúdiť stav demokracie v krajine.
Čo je a nie je demokracia	<ul style="list-style-type: none"> • Občianska spoločnosť a demokratický štát 	Vie, ako môžu občania ovplyvňovať riadenie štátu.
Voľby, volebné právo	<ul style="list-style-type: none"> • Volebné právo • Volebné princípy • Slobodné a čestné voľby • Voľby v demokracii 	Vie vysvetliť, čo znamená všeobecné a rovné volebné právo, význam slobodných volieb v demokratickej spoločnosti.
Parlamentné, komunálne voľby	<ul style="list-style-type: none"> • Parlamentné voľby • Komunálne voľby 	Pozná rozdiel medzi parlamentnými a komunálnymi voľbami. Zaujíma sa o komunálne voľby v obci.
Štátna správa, samospráva	<ul style="list-style-type: none"> • Štátna správa • samospráva 	Vie rozlíšiť orgány štátnej moci od samosprávnych orgánov. Pozná starostu svojej obce.
Čo sú ľudské práva a slobody	<ul style="list-style-type: none"> • základné ľudské práva a slobody • občianske práva a povinnosti 	Vie vymenovať základné ľudské práva a slobody. Vie vyhľadávať v Ústave SR jednotlivé skupiny práv. Vie zdôvodniť, prečo sa učíme o právach.
Základné dokumenty ľudských práv	<ul style="list-style-type: none"> • dokumenty ľudských práv • Všeobecná deklarácia ľudských práv 	Pozná základné dokumenty ľudských práv, inštitúcie ochraňujúce ľudské práva.

	<ul style="list-style-type: none"> • Dohovor o ľudských právach 	
Patria aj deťom ľudské práva?	<ul style="list-style-type: none"> • Práva detí • Deklarácia práv dieťaťa • Dohovor o právach dieťaťa 	<p>Pozná svoje práva.</p> <p>Vie posúdiť situácie, kedy sú práva detí porušované, vie, nektoré inštitúcie sa môže obrátiť pri porušovaní svojich práv.</p>
Niet práv bez povinnosti a zodpovednosti	<ul style="list-style-type: none"> • Práva • Zodpovednosť • povinnosť 	<p>Chápe spätosť práv a povinností.</p> <p>Uplatňuje zodpovednosť voči právam ostatných v bežnom živote.</p>
Záujmové a občianske aktivity, činnosť mimovládnych organizácií	<ul style="list-style-type: none"> • záujmové aktivity občanov • občianske združenia • mimovládne organizácie 	Pozná najdôležitejšie mimovládne organizácie v SR.
Dobrovoľnícka a charitatívna činnosť	<ul style="list-style-type: none"> • dobrovoľnícka činnosť • charitatívna činnosť 	<p>Chápe podstatu tejto činnosti.</p> <p>Angažuje sa vo svojom užšom prostredí(škola, krúžky,..)</p> <p>Organizuje pomoc tým, čo ju potrebujú.</p>
Triedny žiacky a školský parlament	<ul style="list-style-type: none"> • triedny žiacky parlament • školský žiacky parlament 	<p>Pozná funkcie oboch parlamentov, zaujíma sa o ich činnosť, zapája sa do spolupráce.</p> <p>Pozná meno predsedu školského parlamentu.</p>
Obvodný žiacky parlament	<ul style="list-style-type: none"> • obvodný žiacky parlament 	<p>Pozná fungovanie obvod. Žiackeho parlamentu.</p> <p>Vie kto zastupuje ich školský žiacky parlament</p>

		v obvodnom parlamente, zaujíma sa o aktivity obvodného žiac.parlamentu.
Projekty Občianska participácia v širšom prostredí – v obci	<ul style="list-style-type: none"> • účasť na zasadnutiach obecného zastupiteľstva	Získava zručnosti občianskeho života